

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A PATRA

CAUZA IORDACHI ȘI ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 25198/02)

HOTĂRÎRE

Această versiune a fost rectificată la 24 septembrie 2009
potrivit Regulii 81 din Regulamentul Curții

STRASBOURG

10 februarie 2009

DEFINITIVĂ
la 14 septembrie 2009
potrivit articolului 44 § 2 (c) din Convenție

Poate fi obiectul revizuirii editoriale, inclusiv în ce privește traducerea.

În cauza Iordachi și Alții c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), statuînd în Camera compusă din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefierul Secției*,

Deliberînd în secret la 20 ianuarie 2009,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată în aceeași zi:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată printr-o cerere (nr. 25198/02) contra Republicii Moldova, din 23 mai 2002, depusă la Curte în conformitate cu articolul 34 din Convenția privind Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenție”) de către dl Vitalie Iordachi, dl Vitalie Nagacevski, Dna Snejana Chitic, dl Victor Constantinov și dl Vlad Gribincea („reclamanți”).

2. Guvernul Moldovei („Guvern”) a fost reprezentat inițial de Agentul său dl V. Pârlog și ulterior de succesorul acestuia dl V. Grosu.

3. Reclamanții au pretins în particular, în conformitate cu Articolul 8 din Convenție, precum că dreptul lor la libera corespondență nu a fost respectat din momentul în care legea domestică, care reglementează înregistrarea convorbirilor telefonice, nu conține suficiente garanții împotriva abuzurilor din partea autorităților naționale.

4. Cererea a fost distribuită Secției a Patra de la Curte (Regula 52 § 1 din Regulamentul Curții). Înăuntrul Secției, Camera care va examina cazul (Articolul 27 § 1 din Convenție) a fost constituită după cum prevede Regula 26 § 1.

5. Prin decizia din 5 aprilie 2005, Curtea a declarat cererea admisibilă și a reunit aspectul cu privire la statutul de victimă cu examinarea fondului cauzei.

6. Reclamanții și Guvernul, fiecare au prezentat observațiile suplimentare în scris (Regula 59 § 1), totodată, după consultarea părților, Camera dispunînd că nu sunt necesare audieri pe fond (Regula 59 § 3 *in fine*).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAZULUI

7. Reclamanții, născuți în 1972, 1965, 1980, 1961 și 1980 respectiv, locuiesc în Chișinău. Dumnealor sunt membrii organizației non-guvernamentale “Juriștii pentru Drepturile Omului”, situată în Chișinău, specializată în reprezentarea intereselor reclamanților în fața Curții.

8. Potrivit reclamanților, după ce partidul comunistilor a venit la guvernare numărul violărilor drepturilor omului a sporit considerabil. În acest context a fost formată organizația lor, scopul căreia presupunea protecția drepturilor omului prin acordarea asistenței persoanelor care caută să depună cereri la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

9. Ca urmare, reclamanții au considerat că au cauzat Guvernului o daună în legătură cu diminuarea imaginii statului și a pierderilor financiare în rezultatul încălcărilor constatate în cazurile la care dînșii au contribuit să fie înaintate la Curte.

10. Reclamanții au afirmat că urmare a activității lor a persistat riscul serios de interceptare și înregistrare a convorbirilor telefonice ale acestora, datorită prevederilor legislației în vigoare. Dumnealor nu au reclamat în special că au fost victimele unei interceptări concrete a comunicărilor sale, fie prin telefon sau prin poștă, și în acest sens nu au declanșat nici o procedură la nivel național.

11. Guvernul a contestat pretinsa sporire a numărului de violări a drepturilor omului după ce partidul comunistilor a câștigat alegerile.

12. La 17 ianuarie 2008 unul din reclamanți a formulat o adresare față de Președintele Curții Supreme de Justiție și a solicitat informații statistice, *inter alia*, privitoare la numărul demersurilor organelor de investigații depuse la instanțele de judecată în sensul interceptării convorbirilor telefonice, precum și numărul celor satisfăcute și numărul demersurilor respinse.

13. În scrisoarea din 06 februarie 2008 Șeful Aparatului Președintelui Curții Supreme de Justiție a informat că în anul 2005 din numărul total de 2609 din demersuri întru interceptare, 98.81% au fost autorizate; în anul 2006 din 1931 de demersuri, 97.93% au fost autorizate; și în anul 2007 din 2372 de demersuri, 99.24% au fost autorizate.

II. DREPTUL NAȚIONAL RELEVANT

14. Legea cu privire la activitatea operativă de investigații din 12 aprilie 1994 prevede următoarele:

“Articolul 2. Sarcinile activității operative de investigații

Sarcinile activității operative de investigații sînt:

a) relevarea atentatelor criminale, prevenirea curmarea, descoperirea infracțiunilor și a persoanelor care le organizează, le comit sau le-au comis, precum și asigurarea compensării daunei cauzate de infracțiune;

b) căutarea persoanelor care se ascund de organele de cercetare penală și de anchetă penală sau de judecată sau care se sustrag de la sancțiunea penală și a celor dispăruți fără urmă;

c) colectarea de informații despre evenimentele sau acțiunile care pun în pericol securitatea de stat, militară, economică sau ecologică a Republicii Moldova.

...

Articolul 4. Baza juridică a activității operative de investigații

(1) Constituția, prezenta lege și alte acte normative adoptate în conformitate cu acestea constituie baza juridică a activității operative de investigații.

(2) Organele care exercită activitate operativă de investigații emit în limitele competenței lor, în corespundere cu legislația și de comun acord cu Curtea Supremă de Justiție și Procuratura Generală acte normative departamentale care reglementează organizarea, metodele și tactica efectuării măsurilor operative de investigații.

Articolul 5. Respectarea drepturilor și libertăților persoanei în activitatea operativă de investigații

...

(2) Persoana care consideră că acțiunile organului ce îndeplinește măsuri operative de investigații au condus la lezarea drepturilor și libertăților sale înaintează o plîngere împotriva acestor acțiuni în organul ierarhic superior, procurorului sau judecătorului de instrucție. Plîngerea înaintată nu suspendă executarea acțiunilor atacate, dacă organul care exercită activitatea operativă de investigații nu consideră aceasta necesar.

(3) Pentru a asigura examinarea deplină și multilaterală a reclamației persoanei față de care au fost aplicate în mod neîntemeiat măsuri operative de investigații, organele care le-au exercitat sînt obligate, la cererea judecătorului de instrucție sau a procurorului, să prezinte acestuia toate actele operative de serviciu, întocmite pe tot parcursul îndeplinirii măsurilor respective contestate (atacate) în conformitate cu legislația. Datele despre persoanele care au contribuit în mod confidențial la îndeplinirea măsurilor operative de investigații se prezintă numai la cererea Procurorului General.

(4) În cazul cînd organul (persoana oficială) care exercită activitate operativă de investigații încalcă drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, organul ierarhic superior, procurorul sau judecătorul de instrucție sînt obligați să

întreprindă măsuri în vederea restabilirii acestor drepturi și interese legitime, compensării daunei cauzate, în conformitate cu legislația.

Articolul 6. Măsurile operative de investigații

(1) Măsurile operative de investigații se desfășoară numai în conformitate cu legislația și numai în cazul când pe altă cale este imposibil de a asigura realizarea sarcinilor prevăzute în articolul 2.

(2) În scopul soluționării sarcinilor prevăzute la art.2, organele care exercită activitatea operativă de investigații, respectând regulile de conspirație, sînt în drept să desfășoare:

(1) interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri; ...

Măsurile operative de investigații prevăzute la ..., (1), ... se efectuează exclusiv de Ministerul Afacerilor Interne și de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova în condițiile legii și numai în cazurile în care aceste măsuri sînt necesare pentru asigurarea securității naționale, ordinii publice, bunăstării economice a țării, menținerea ordinii de drept și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății, protejarea moralității ori pentru apărarea drepturilor și libertăților altor persoane. ...”

În anul 2003 acest articol a fost modificat după cum urmează (modificările sunt marcate):

„Articolul 6. Măsurile operative de investigații

(1) Măsurile operative de investigații se desfășoară numai în conformitate cu legislația de **procedură penală** și numai în cazul când pe altă cale este imposibil de a asigura realizarea sarcinilor prevăzute în articolul 2.

(2) În scopul soluționării sarcinilor prevăzute la art.2, organele care exercită activitatea operativă de investigații, respectând regulile de conspirație, sînt în drept să desfășoare:

(1) interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri;

Măsurile operative de investigații prevăzute la..., (1), ... se efectuează exclusiv de Ministerul Afacerilor Interne și de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova în condițiile legii și numai în cazurile în care aceste măsuri sînt necesare pentru asigurarea securității naționale, ordinii publice, bunăstării economice a țării, menținerea ordinii de drept și prevenirea sau descoperirea infracțiunilor **deosebit de grave**, pentru ocrotirea sănătății, protejarea moralității ori pentru apărarea drepturilor și libertăților altor persoane. ...”

Articolul a fost modificat repetat în anul 2007 și actualmente stipulează următoarele (modificările sunt marcate):

“ Articolul 6. Măsurile operative de investigații

(1) Măsurile operative de investigații se desfășurează numai în conformitate cu legislația de **procedură penală** și numai în cazul când pe altă cale este imposibil de a asigura realizarea sarcinilor prevăzute în articolul 2.

(2) În scopul soluționării sarcinilor prevăzute la art.2, organele care exercită activitatea operativă de investigații, respectând regulile de conspirație, sînt în drept să desfășureze:

(1) interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri;

Măsurile operative de investigații prevăzute la... (1), ... se efectuează exclusiv de Ministerul Afacerilor Interne și de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova în condițiile legii și numai în cazurile în care aceste măsuri sînt necesare pentru asigurarea securității naționale, ordinii publice, bunăstării economice a țării, menținerea ordinii de drept și prevenirea sau descoperirea infracțiunilor **grave, deosebit de grave și excepțional de grave** pentru ocrotirea sănătății, protejarea moralității ori pentru apărarea drepturilor și libertăților altor persoane. ...”

Conform prevederilor articolului 16 din Codul Penal drept infracțiuni grave sunt considerate acele fapte pentru care legea penală prevede pedeapsă închisorii pînă la cincisprezece ani; infracțiuni deosebit de grave sunt acele fapte intenționate și pedepsibile cu închisoare peste cincisprezece ani; și excepțional de grave acele infracțiuni intenționate și pedepsibile cu detențiune pe viață. Aproximativ 59% din toate infracțiunile prevăzute de Codul Penal din Moldova intră în categoria de infracțiuni grave, deosebit și excepțional de grave.

“Articolul 7 Temeiurile desfășurării măsurilor operative de investigații

(1) Temeiurile pentru desfășurarea măsurilor operative de investigații sînt:

a) circumstanțele neclare în legătură cu procesul penal intentat;

b) informațiile devenite cunoscute organelor care exercită activitate operativă de investigații:

- privind acțiunea contrară legii în curs de pregătire, comitere sau comisă, precum și privind persoanele care o pregătesc, o comit sau au comis-o, dacă datele pentru intentarea procesului penal sînt insuficiente;

- privind persoanele care se ascund de organele de urmărire penală sau de judecată ori care se eschivează de la sancțiunea penală; ...

c) însărcinările anchetatorului, organului de cercetare penală, indicațiile procurorului sau decizia instanței de judecată în cauzele penale aflate în procedura lor;

d) interpelările organelor care exercită activitate operativă de investigații, în temeiurile indicate în prezentul articol. ...”

În anul 2003 acest articol a fost modificat după cum urmează (modificările sunt marcate):

Articolul 7 Temeiurile înfăptuirii măsurilor operative de investigații

(1) Temeiurile pentru înfăptuirea măsurilor operative de investigații sînt:

a) circumstanțele neclare în legătură cu procesul penal intentat;

b) informațiile devenite cunoscute organelor care exercită activitate operativă de investigații:

- privind acțiunea contrară legii în curs de pregătire, comitere sau comisă, precum și privind persoanele care o pregătesc, o comit sau au comis-o, dacă datele pentru intentarea procesului penal sînt insuficiente;

- privind persoanele care se ascund de organele de urmărire penală sau de judecată ori care se eschivează de la sancțiunea penală; ...

c) însărcinările **ofițerului de urmărire penală**, indicațiile procurorului sau decizia instanței de judecată în cauzele penale aflate în procedura lor;

d) interpelările organelor care exercită activitate operativă de investigații, în temeiurile indicate în prezentul articol. ...”

Articolul 8. Condițiile și modul de înfăptuire a măsurilor operative de investigații

(1) Înfăptuirea măsurilor operative de investigații ce violează drepturi ocrotite de lege – secretul corespondenței, convorbirilor telefonice și altor convorbiri, comunicațiilor prin telegraf, precum și inviolabilitatea locuinței se admite doar în scopul culegerii informațiilor despre persoanele care pregătesc sau care tentează să comită infracțiuni grave, care comit sau care au comis deja infracțiuni grave și numai cu sancțiunea procurorului, în baza deciziei motivate a unuia din conducătorii organului respectiv. ...

(2) În cazuri ce nu îngăduie amânare și pot genera comiterea unei crime grave, în baza concluziei motivate a unuia din conducătorii organului respectiv care exercită activitatea operativă de investigații, se admite înfăptuirea măsurilor operative de investigații cu înștiințarea procurorului în decurs de 24 de ore.

(3) În cazul apariției pericolului pentru viața, sănătatea, proprietatea unor persoane aparte, la cererea lor sau cu acordul lor în scris, se permite interceptarea convorbirilor prin telefonul acestora sau prin alte aparate de intercomunicații în baza hotărârii aprobate de conducătorul organului care exercită activitatea operativă de investigații cu înștiințarea procurorului.

În anul 2003 acest articol a fost modificat după cum urmează (modificările sunt marcate):

„Articolul 8. Condițiile și modul de desfășurare a măsurilor operative de investigații

(1) Îndeplinirea măsurilor operative de investigații ce violază drepturi ocrotite de lege – secretul corespondenței, convorbirilor telefonice și altor convorbiri, comunicațiilor prin telegraf, precum și inviolabilitatea locuinței se admite doar în scopul culegerii informațiilor despre persoanele care pregătesc sau care tentează să comită infracțiuni **deosebit de grave**, sau care comit sau care au comis deja infracțiuni deosebit de grave și numai cu sancțiunea **judcătorului de instrucție**, în baza deciziei motivate a unuia din conducătorii organului respectiv. ...

(2) În cazuri ce nu îngăduie amânare și pot genera comiterea unei crime grave, în baza concluziei motivate a unuia din conducătorii organului respectiv care exercită activitatea operativă de investigații, se admite desfășurarea măsurilor operative de investigații: **cu înștiințarea judecătorului de instrucție în decurs de 24 de ore. Judecătorul de instrucție trebuie informat despre motivele și trebuie să verifice legalitatea măsurilor desfășurate.**

(3) În cazul apariției pericolului pentru viața, sănătatea, proprietatea unor persoane aparte, la cererea lor sau cu acordul lor în scris, se permite interceptarea convorbirilor prin telefonul acestora sau prin alte aparate de intercomunicații în baza hotărârii aprobate de conducătorul organului care exercită activitatea operativă de investigații **cu autorizarea judecătorului de instrucție.**”

Articolul a suferit modificări repetate în anul 2007 și actualmente stipulează (modificările sunt marcate):

„Articolul 8. Condițiile și modul de desfășurare a măsurilor operative de investigații

(1) Îndeplinirea măsurilor operative de investigații ce violază drepturi ocrotite de lege - interceptarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri; controlul comunicațiilor telegrafice și a altor comunicații; culegerea informației de la instituțiile de telecomunicații – se admite doar în scopul culegerii informațiilor despre persoanele care pregătesc, întreprind tentative de comitere, comit sau au **comis infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave** și numai în baza încheierii judecătorului de instrucție și a deciziei motivate a unuia din conducătorii organului respectiv care exercită activitate operativă de investigații...

(2) **În cazul apariției pericolului pentru viața, sănătatea, proprietatea unor persoane aparte, la cererea lor sau cu acordul lor în scris, se permite interceptarea convorbirilor prin telefonul acestora sau prin alte aparate de intercomunicații în baza hotărârii aprobate de conducătorul organului care exercită activitatea operativă de investigații cu autorizarea judecătorului de instrucție....**

Articolul 9 Efectuarea controlului operativ

(1) În cazul prezenței temeiurilor prevăzute în articolul 7 organele care exercită activitatea operativă de investigații au dreptul de control operativ. Efectuarea controlului operativ este supusă înregistrării obligatorii.

(2) Controlul operativ se efectuează cu autorizația și sub supravegherea conducătorului organului ce îl efectuează. Rezultatele măsurilor operative de investigații se reflectă în actele operative de serviciu. ...

(3) Actele operative de serviciu se prezintă procurorului pentru a obține aprobarea îndeplinirii măsurilor operative de investigație.

(4) Controlul operativ se suspendă în cazul rezolvării sarcinilor concrete ale activității operative de investigații prevăzute în articolul 2 sau stabilirii circumstanțelor ce dovedesc imposibilitatea obiectivă de a realiza aceste sarcini..”

În anul 2003 aliniatul 3 al acestui articol a fost exclus.

“ Articolul 10. Utilizarea rezultatelor activității operative de investigații

(1) Rezultatele activității operative de investigații pot fi utilizate la pregătirea și efectuarea acțiunilor de anchetă penală și la îndeplinirea măsurilor operative de investigații în scopul prevenirii, curmării și descoperirii infracțiunilor, precum și în calitate de probe pentru dosarele penale.

(2) Materialele controlului operativ nu constituie temei pentru limitarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice.

(3) Informația despre forțele, mijloacele, sursele (cu excepția persoanelor care acordă sprijin organelor care exercită astfel de măsuri), metodele, planurile și rezultatele activității operative de investigații, precum și despre organizarea și tactica desfășurării măsurilor operative de investigații, care constituie secret de stat, poate fi scoasă de la secret numai în conformitate cu legislația.

Articolul 11. Organele care exercită activitate operativă de investigații

(1) Activitatea operativă de investigații este exercitată de organele Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Departamentului Controlului Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor, Departamentului instituțiilor penitenciare al Ministerului Justiției. ...

...

Articolul 18. Controlul parlamentar

Controlul din partea Parlamentului asupra activității operative de investigații se exercită de comisiile permanente respective ale Parlamentului. Organele care exercită activitate operativă de investigații sînt obligate să prezinte acestora informații în conformitate cu legislația.

Articolul 19. Supravegherea exercitată de procuror

(1) Executarea legilor de către organele care exercită activitatea operativă de investigații și legalitatea hotărârilor adoptate de aceste organe se află în supravegherea Procurorului General, adjuncților lui și procurorilor municipiilor și raioanelor. ...”

15. La 29 iunie 2007 Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției au emis instrucțiuni speciale în corespundere cu articolul 4 alin.(2) din Legea sus-menționată. Instrucțiunile reglementează colaborarea între organele de interceptare și operatorii de telefonie. În particular, Instrucțiunile obligau operatorii de telefonie să coopereze cu organele de interceptare pentru facilitarea interceptării și ascultării convorbirilor telefonice, livrării informației necesare și asigurării accesului nelimitat la rețelele sale de comunicații.

16. Codul de Procedură Penală în vigoare pînă la 12 iunie 2003 stipulează următoarele:

Articolul 156/1 Temeiurile pentru ascultarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri

Ascultarea convorbirilor, care se fac prin telefon și prin alte instalații de intercomunicații de către bănuit, inculpat sau de alte persoane implicate în infracțiune, poate fi îndeplinită în legătură cu acțiunile penale intentate conform hotărârii organului de cercetare penală, anchetatorului penal cu sancțiunea procurorului ori potrivit deciziei instanței de judecată, în cazurile în care aceasta constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, menținerea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății și a moralei ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altor persoane. Ascultarea convorbirilor telefonice și a altor convorbiri nu poate dura mai mult de șase luni.

...

La ascultarea convorbirilor care se fac prin telefon și prin alte instalații de intercomunicații poate fi aplicată imprimarea sonoră.

Articolul 156/2. Modul de ascultare și de imprimare

Ascultarea și imprimarea sonoră a convorbirilor care se fac prin telefon și prin alte instalații de intercomunicații se execută de către anchetatorul penal sau acest lucru îl încredințează organului de cercetare penală. În acest caz, anchetatorul penal alcătuiește o dispoziție în scris împreună cu hotărârea pentru ascultarea convorbirilor și le trimite organului de cercetare penală. Totodată, anchetatorul penal coordonează cu organul de cercetare penală sau indică în dispoziție condițiile și modul de ascultare a convorbirilor concomitent cu imprimarea, schimbarea și realizarea informației primite. ...

Articolul 156/3. Procesul-verbal al ascultării și imprimării sonore

După efectuarea ascultării și imprimării sonore se întocmește un proces-verbal, în care se expune succint conținutul fonogramei convorbirilor ce se referă la cauză. Fonograma se anexează la procesul-verbal, iar partea ei, care nu se referă la cauză, se lichidează după ce sentința devine definitivă.”

17. Codul de procedură penală, în vigoare după 12 Iunie 2003, în partea sa relevantă stipulează următoarele:

„Articolul 41. Competența judecătorului de instrucție

Judecătorul de instrucție asigură controlul judecătoresc în cursul urmăririi penale prin:

...

5. autorizarea interceptării comunicărilor, a sechestrului corespondenței, înregistrării de imagini;

...

Articolul 135. Interceptarea comunicărilor

(1) Interceptarea comunicărilor (convorbirilor telefonice, prin radio sau altor convorbiri cu utilizarea mijloacelor tehnice) se efectuează de către organul de urmărire penală cu autorizația judecătorului de instrucție, în baza ordonanței motivate a procurorului în cauzele cu privire la infracțiunile deosebit de grave și excepțional de grave.

(2) În caz de urgență, dacă întârzierea obținerii autorizației prevăzute la alin.(1) ar provoca prejudicii grave activității de administrare a probelor, procurorul poate dispune, prin ordonanță motivată, interceptarea și înregistrarea comunicărilor, informînd despre aceasta imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore, judecătorul de instrucție care, în cel mult 24 de ore, se va pronunța asupra ordonanței procurorului și, dacă o confirmă, va autoriza, în caz de necesitate, interceptarea în continuare, iar dacă nu o confirmă, dispune încetarea imediată a interceptărilor și nimicirea înregistrărilor efectuate.

(3) Interceptarea comunicărilor în condițiile prezentului articol poate fi efectuată în cazul unor amenințări de aplicare a violenței, de estorcare sau de comitere a altor infracțiuni împotriva părții vătămate, martorului sau membrilor familiilor lor, la cererea acestora, în baza ordonanței motivate a procurorului.

(4) Interceptarea comunicărilor în cadrul urmăririi penale se autorizează pentru o durată de cel mult 30 de zile. Interceptarea poate fi prelungită în aceleași condiții pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputînd depăși 30 de zile. Durata totală a interceptării comunicărilor nu poate depăși 6 luni. În orice caz, interceptarea comunicărilor nu poate dura mai mult decît pînă la terminarea urmăririi penale.

(5) Interceptarea comunicărilor va fi anulată înaintea expirării duratei pentru care a fost autorizată, îndată ce au dispărut motivele care au justificat-o.

(6) Judecătorul de instrucție, în cursul urmăririi penale, după terminarea interceptării autorizate, solicitînd opinia procurorului care conduce sau efectuează urmărirea penală, în termen rezonabil, dar nu mai tîrziu de terminarea urmăririi penale, anunță, în scris, persoanele ale căror convorbiri au fost interceptate și înregistrate.

Articolul 136 Efectuarea interceptării, înregistrării comunicărilor și certificarea lor

(1) Interceptarea și înregistrarea comunicărilor se efectuează de către organul de urmărire penală. Persoanele care sînt chemate să asigure tehnic interceptarea și înregistrarea comunicărilor sînt obligate să păstreze secretul acțiunii procesuale, secretul corespondenței și poartă răspundere pentru încălcarea acestei obligații în conformitate cu prevederile art.178 și 315 din Codul penal. Despre explicarea acestor obligații se consemnează în procesul-verbal al interceptării.

(2) Despre efectuarea interceptării și înregistrării comunicărilor, organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal conform dispozițiilor art.260 și 261, în care, suplimentar, se menționează autorizația dată de judecătorul de instrucție, numărul sau numerele de telefon, adresa posturilor telefonice, de radio sau ale altor mijloace tehnice prin care s-au purtat convorbirile, numele persoanelor care le-au purtat dacă sînt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri separate și numărul de ordine al casetei pe care se face înregistrarea.

(3) Comunicările înregistrate se redau integral în scris, se certifică de către organul de urmărire penală, se verifică și se contrasemnează de către procurorul care exercită nemijlocit sau conduce urmărirea penală și se anexează la procesul-verbal. Comunicările în altă limbă decît cea în care se desfășoară urmărirea penală se traduc de traducător. La procesul-verbal se anexează, de asemenea, caseta care conține înregistrarea comunicării în original, sigilată cu sigiliul organului de urmărire penală.

(4) Caseta cu înregistrarea comunicărilor, reproducerea în scris a acestora și procesul-verbal al interceptării și înregistrării comunicărilor se transmit, în termen de 24 de ore, procurorului, care apreciază care din informațiile culese au importanță pentru cauza respectivă și, în acest sens, întocmește un proces-verbal.

(5) Casetele cu originalul înregistrării comunicărilor, însoțite de reproducerea integrală în scris a înregistrării și de copiile de pe procesele-verbale, se transmit judecătorului de instrucție care a autorizat interceptarea pentru păstrare în locuri speciale, într-un plic sigilat.

(6) Instanța judecătorească va dispune, prin încheiere sau sentință, nimicirea înregistrărilor care nu au importanță pentru cauză. Celelalte înregistrări vor fi păstrate pînă la depozitarea dosarului la arhivă.

Articolul 138. Verificarea înregistrării interceptărilor

Mijloacele de probă, dobîndite în condițiile art.135 și 137, pot fi verificate prin expertiză tehnică dispusă de către instanța de judecată la cererea părților sau din oficiu.”

18. Conform articolului 15 alin.(5) a Legii cu privire la avocatură din 13 mai 1999, corespondența de serviciu a avocatului poate fi interceptată doar în condițiile prevăzute de lege. Articolul 15 alin.(13) prevede precum confidențialitatea corespondenței avocatului cu clientul său este garantată prin lege și această corespondență nu poate fi interceptată.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

19. Reclamanții s-au plîns conform Articolului 8 din Convenție precum că dreptul lor la corespondență nu a fost respectat din momentul în care legea care guvernează înregistrarea și interceptarea convorbirilor telefonice nu conține suficiente garanții împotriva abuzurilor din partea autorităților naționale. Dumnealor nu au reclamat în mod special precum că au fost victimele unei interceptări concrete a convorbirilor sale telefonice. Articolul 8 din Convenție stipulează următoarele:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Susținerile părților

20. Reclamanții au declarat că au avut statutul de victimă și respectiv a avut loc ingerința în drepturile sale garantate de Articolul 8 din Convenție. Chiar dacă nu toți din reclamanți posedă licențe pentru practicarea profesiei de avocat oferite de Ministerul Justiției, totuși toți reprezintă interesele altor reclamanți la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Dumnealor sunt membrii organizației „Juriștii pentru Drepturile Omului”, care a fost considerată de Guvern drept organizație subversivă activînd împotriva intereselor statului. Organizația „Juriștii pentru Drepturile Omului”, cum în procedurile la nivel național așa și în procedurile în fața Curții, a reprezentat mai multe persoane care au corespuns criteriilor de aplicare a măsurilor interceptării în viziunea Guvernului. Reclamanții au indicat drept exemplu persoanele cum ar fi P.Popovici, condamnat la deținuere pe viață, P.Stici și M.Ursu, care au fost acuzați de uciderea fiului Președintelui Parlamentului, și C.Becciev și E.Duca, ambii acuzați de crime grave. La fel reclamanții s-au referit la mai multe persoane care au avut conflicte cu liderii partidului comunist de guvernămînt, precum și la două persoane care au inițiat proceduri împotriva Serviciului de Informații și Securitate din Moldova. Reclamanții au susținut că deși nu toți membri a organizației au lucrat asupra unor cazuri serioase, cu toții folosesc telefoanele organizației și prin urmare riscă să fie interceptați.

21. Reclamanții au pledat că legislația în vigoare în momentul depunerii prezentei cereri, și actualmente, violează dreptul lor la respectarea secretului corespondenței. Dumnealor au declarat precum cadrul legislativ nu ar corespunde nici cerințelor previzibilității, nici nu oferă suficiente garanții împotriva interceptării arbitrare și abuzurilor.

22. Potrivit reclamanților, judecătorul de instrucție, examinând demersurile cu privire la interceptarea convorbirilor telefonice, nu este obligat prin lege întru a echivala interesele implicate. Judecătorul este intitulat doar să verifice dacă au fost oare sau nu respectate formalitățile. În susținerea declarațiilor sale, reclamanții s-au bazat pe statistica oficială cu privire la interceptarea convorbirilor telefonice, care a specificat precum în anul 2007 din numărul total de 2372 de demersuri, 99.24% au fost autorizate de judecătorii de instrucție. În opinia reclamanților statistica dovedește că judecătorii de instrucție nu examinează motivele înaintate în suportul măsurii de interceptare și învinuirile vădit nefondate pot servi ca temei pentru interceptarea și ascultarea convorbirilor. La fel, reclamanții au pledat că aproximativ 60% de infracțiuni prevăzute de Codul penal sunt eligibile pentru mandatele de interceptare. Limitarea în timp a interceptărilor mandatate, este una teoretică, deoarece în practică după expirarea termenului de șase luni, o nouă autorizare poate fi oferită de judecătorul de instrucție. Potrivit reclamanților, prevederile articolului 135 din Codul de procedură penală, referitoare la obligațiile judecătorului de instrucție de informare a persoanelor, telefoanele cărora au fost interceptate prin măsuri de investigație, realmente nu se aplică și nu există judecători de instrucție care s-au conformat deplin acestor imperative.

23. Guvernul a declarat că reclamanții nu pot pretinde de a fi victime în sensul stipulărilor de lege. Guvernul a considerat precum cazul reclamanților prezintă deosebiri în raport cu speța *Klass and Others v. Germany* (6 Septembrie 1978, Series A no. 28) unde trei din reclamanți au fost avocați și unul judecător. În cazul prezent numai doi din reclamanți sunt avocați cu licențe oferite de Ministerul Justiției. Mai mult ca atât, reclamanții nu au prezentat nici o dovadă precum clienții acestora fac parte în categoria persoanelor cărora poate fi aplicată legea relevantă și în privința cărora au existat o probabilitate rezonabilă de o eventuală interceptare a convorbirilor telefonice. În fapt, în momentul introducerii cererii prezente, a existat doar o singură hotărîre a Curții în privința Republicii Moldova, și nici unul din reclamanți nu a fost mandatat în calitate de reprezentant în această speță. Toți clienții reclamanților care ar putea fi subiecți al interceptărilor convorbirilor telefonice (a se vedea mai sus paragraful 20) au depus plîngerii la Curte după anii 2003 și 2004. O singură excepție constituie reclamanta E.Duca, dar dînsa a fost achitată în final. Prin urmare, cererea reclamanților capătă caracteristicile unei veritabile *actio popularis* și urmează a fi declarată drept inadmisibilă.

24. La fel, Guvernul a susținut că nu au avut loc interceptarea corespondenței reclamanților. Dumnealor nu pot pretinde de a fi nici chiar victime potențiale din momentul în care legislația în vigoare clar definește categoriile persoanelor pasibile de a fi subiecții măsurilor de interceptare și nu fiecare persoană aflată sub jurisdicția Republicii Moldova este vizată prin legislația respectivă.

25. Potrivit Guvernului, legislația relevantă în vigoare conține suficiente garanții. Interceptarea convorbirilor telefonice este reglementată de Legea cu privire la activitatea operativă de investigații și de Codul de procedură penală. Articolul 6 din Legea cu privire la activitatea operativă de investigații stipulează că interceptarea poate fi efectuată în strictă corespundere cu lege. Măsurile de interceptare sunt autorizate într-o manieră deschisă publicului. Oricum metodele și tehnicile de ascultare sunt secrete.

26. Categoriile de persoane pasibile de a fi supuse interceptării corespondenței, în conformitate cu legislația Moldovei, au fost restrânse. Numai persoanele implicate în comiterea unor infracțiuni grave sunt vizate de legislația respectivă. În ce privește interceptarea corespondenței altor persoane, este necesară obținerea acordului scris al acestora fapt ce constituie un motiv plauzibil de a dispune interceptarea.

27. În viziunea Guvernului, interceptarea corespondenței nu a fost aplicată arbitrar ci exclusiv în baza unui mandat al judecătorului de instrucție urmare a unei decizii motivate din partea unuia din conducători a organului operativ de investigații. În cazuri excepționale măsurile interceptării pot fi aplicate în baza ordonanței procurorului, care informează judecătorul de instrucție în mai puțin de douăzeci și patru de ore. În aceste circumstanțe, judecătorul de instrucție este în drept de a dispune sistarea măsurilor de interceptare și să decidă distrugerea materialelor obținute urmare a acestei măsuri. Oricine care consideră că drepturile sale au fost limitate prin măsura interceptării are la dispoziție posibilitatea de a le contesta autorității ierarhic superioare, procuror sau judecător de instrucție.

28. Cu privire la Instrucțiunile adoptate în ordinea prevederilor articolului 4 alin.(2) din Legea cu privire la activitatea operativă de investigații, Guvernul, în observațiile sale la etapa examinării admisibilității cererii, a specificat precum că aceste norme constituie secret de stat în concordanță cu Legea cu privire la secret de stat.

B. Aprecierea Curții

1. A existat oare o ingerință

29. Curtea reiterează, convorbirile telefonice sunt parte integrantă a noțiunilor de „viață privată” și „corespondență” în sensul Articolului 8 din

Convenție (a se vedea *Weber and Saravia v. Germany* (Dec.), no. 54934/00, § 77, 29 iunie 2006, și cauzele citate în speță).

30. La fel, Curtea accentuează că în *Klass v. Germany* (citată mai sus, §§ 34 și 35) s-a procedat deja la examinarea întrebării dacă un reclamant poate să adreseze o cerere instituțiilor Convenției, vizavi de măsurile secrete de urmărire, fără a fi în posibilitatea de a concretiza măsurile în special care l-au afectat. Curtea a recunoscut următoarele:

“...eficacitatea (l'effet utile) Convenției, în aceste circumstanțe, implică posibilitatea de a avea acces la Comisie. În caz contrar, eficiența mecanismului executoriu al Convenției ar putea fi realmente atenuat. Prevederile procedurale ale Convenției, reieșind din ideea că instituțiile Convenției sunt destinate protecției unui individ, urmează să fie aplicate într-o manieră care ar servi intereselor de a crea un sistem eficient al cererilor individuale.

Curtea prin urmare acceptă că o persoană poate, în anumite condiții, să pretindă de a fi victima unei violări prin existență certă a unor măsuri secrete sau a legislației care le permite, fără a presupune că astfel de măsuri în fapt i-au fost aplicate. Condițiile relevante se vor determina în fiecare speță în raport cu dreptul ori drepturile din Convenție încălcate, la fel și caracterul secret a măsurilor, și în dependență de conexiunea între reclamant și aceste măsuri.

...

Curtea accentuează, acolo unde urmărirea secretă a instituțiilor statului rămîne necunoscută persoanelor supuse controlului, circumstanța conduce la ideea existenței inevitabile a unei asemenea urmăriri, și aplicarea extensivă a Articolului 8 poate fi redusă la zero. În această situație există probabilitatea că un individ să fie tratat într-o manieră contrară Articolului 8, sau să fie privat de dreptul conferit de acest Articol, fără să fie în cunoștință de cauză și prin urmare să fie în imposibilitate de a obține o remediere atât la nivel național așa și în fața instituțiilor Convenției.

...

Curtea găsește inacceptabil că asigurarea beneficiului dreptului garantat de Convenție ar putea fi înlăturată prin simplul fapt că persoana în speță nu cunoaște despre violarea dreptului. Dreptul la recurs în fața Comisiei pentru persoanele potențial afectate de o urmărire secretă izvorăște din Articol 25 din Convenție, în caz contrar Articolul 8 riscă să devină ineficace.”

31. Curtea notează, potrivit Legii cu privire la activitatea operativă de investigații, autoritățile sunt autorizate de a intercepta comunicările unor categorii specifice de persoane expuse în articolul 6 din această lege. În calitate sa de avocați pentru apărarea drepturilor omului, reclamantii reprezintă interesele, și respectiv au contacte multiple cu astfel de persoane.

32. Curtea nu poate neaga faptul că în momentul declarării admisibilității prezentei cauze organizația „Juriștii pentru Drepturile Omului” a reprezentat aproximativ cincizeci de procente din cauzele împotriva Republicii Moldova care au fost comunicate Guvernului. Nu pot fi omise din vedere constatările Curții în cauza *Colibaba v. Moldova* (no.

29089/06, §§ 67-69, 23 octombrie 2007) când Procurorul General a amenințat Baroul Avocaților cu inițierea procedurilor penale împotriva avocaților care dăunează imaginii Republicii Moldova prin contestațiile sale adresate organizațiilor internaționale specializate în protecția drepturilor omului. De asemenea, Curtea specifică precum Guvernul a reconfirmat acțiunile Procurorului General și, în mod repetat, a acuzat reclamantul de calomnierea autorităților moldave prin adresarea cererii în conformitate cu prevederile Articolului 34 din Convenție.

33. În aceste circumstanțe, avînd în vedere constatările expuse la paragraful 50 *infra*, Curtea consideră că nu este exclus că măsurile de urmărire secretă au fost aplicate vizavi de reclamant și dîșii în perioada vizată, eventual, au riscat să fie potențial supuși unor astfel de măsuri.

34. Simpla existență a legislației implică, pentru toți cei care ar putea intra în domeniul de aplicare, o amenințare de urmărire; această amenințare în mod necesar atentează la libertatea de comunicare între utilizatorii serviciilor poștale și de telecomunicații, astfel constituie „o ingerință din partea unei autorități publice” în exercițiul dreptului de respectare a corespondenței reclamantilor (a se vedea *Klass v. Germany*, citată mai sus, § 41).

35. Prin urmare, a existat o ingerință în drepturile reclamantilor garantate de Articolul 8 din Convenție, și obiecția preliminară a Guvernului cu privire la lipsa statutului de victimă urmează a fi respinsă.

2. A fost oare ingerința justificată

36. O ingerință este justificată prin prisma paragrafului 2 al Articolului 8 numai dacă este "prevăzută de lege", urmărește unul sau mai multe din scopurile expuse la paragraful 2 și este "necesară într-o societate democratică" întru atingerea scopului sau obiectivelor respective (a se vedea *Weber and Saravia*, citată mai sus, § 80).

3. A fost oare ingerința "prevăzută de lege"

a. Principii generale

37. Expresia „prevăzută de lege” conform Articolului 8 din Convenție, instituind o măsură de limitare a dreptului, în primul rînd, ar trebui să beneficieze de o bază în dreptul intern, de asemenea, se referă și la calitatea legii în litigiu, impunînd normele să fie compatibile cu ordinea de drept și accesibile pentru persoana în speță, de altfel, să fie în măsură să prevadă consecințele sale pentru ultimul (a se vedea, printre alte imperative, *Kruslin v. France*, 24 Aprilie 1990, § 27, Series A no. 176-A; *Huvig v. France*, 24 Aprilie 1990, § 26, Series A no. 176-B; *Lambert v. France*, 24 august 1998, § 23, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-V; *Perry v. the United Kingdom*, no. 63737/00, § 45, ECHR 2003-IX (Extrase); *Dumitru Popescu*

v. *Romania* (no. 2), no. 71525/01, § 61, 26 Aprilie 2007; *Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhev v. Bulgaria*, no. 62540/00, § 71, 28 Iunie 2007; *Liberty and Others v. the United Kingdom*, no. 58243/00, § 59, 1 Iulie 2008).

38. Nu se discută faptul că ingerința în speță a avut un temei juridic în conformitate cu legea domestică. Reclamanții, cu toate acestea, a pledat că această lege, atât pînă la 2003 și mai târziu, nu a fost suficient de clară și precisă pentru a se conforma principiului „previzibilității”, cum o cere Articolul 8 § 2, deoarece nu oferă garanții suficiente împotriva abuzului și arbitrarului.

39. Curtea accentuează, recent în Decizia cu privire la admisibilitate în speța *Weber and Saravia*, citată mai sus, §§ 93-95, a generalizat jurisprudența sa vizavi de cerința legală a „previzibilității” în acest domeniu, după cum urmează:

“93. previzibilitatea, în contextul unor măsuri speciale secrete de urmărire, cum ar fi interceptarea comunicărilor, nu ar însemna neapărat că un individ ar trebui să beneficieze de posibilitatea să prevadă cînd autoritățile sunt dispuse de interceptare a comunicărilor acestuia, astfel încît dînsul, în consecință, să-și adapteze comportamentul său la această măsură (a se vedea, *inter alia*, *Leander v. Sweden*, Hotărîre din 26 August 1987, Series A no. 116, p. 23, § 51). Oricum, în mod special, cînd competențele cu care este înzestrat executivul sunt exercitate în secret, riscurile arbitrarilor sunt evidente. (a se vedea, *inter alia*, *Huvig*, citată mai sus, pp. 54-55, § 29; și *Rotaru v. Romania* [GC], no. 28341/95, § 55, ECHR 2000-V). Prin urmare, esențialmente trebuie să existe norme clare, detaliate privind interceptarea convorbirilor telefonice, din momentul în care tehnologia disponibilă pentru efectuarea lor în continuu devine din ce în ce mai sofisticată (a se vedea *Kopp v. Switzerland*, Hotărîre of 25 March 1998, *Reports* 1998-II, pp. 542-43, § 72, and *Valenzuela Contreras v. Spain*, Hotărîre din 30 Iulie 1998, *Reports* 1998-V, pp. 1924-25, § 46). Legislația internă trebuie să fie suficient de clară în terminologia sa pentru a oferi cetățenilor un indiciu adecvat cu privire la împrejurările și condițiile cînd și cum autoritățile publice sunt împuternicite să recurgă la oricare din aceste măsuri (a se vedea *Kopp*, citată mai sus, § 64; *Huvig*, citată mai sus, § 29; și *Valenzuela Contreras*, *ibid.*).

94. Mai mult decît atât, din momentul în care punerea în aplicare practică a măsurilor de urmărire secrete a comunicărilor nu este deschisă verificării de către persoanele vizate, ori publicului în general, discreția legală acordată executivului sau judecătorului exprimată prin competențe nelimitate ar fi contrară ordinii de drept. Respectiv, legea urmează să indice scopul oricărei discreții conferite autorităților competente și modul de exercitare a atribuțiilor sale cu o claritate suficientă pentru a oferi protecție individuală adecvată împotriva ingerințelor arbitrare (a se vedea printre alte imperative, *Leander*, citată mai sus, § 51; și *Huvig*, citată mai sus, § 29).

95. În jurisprudența sa cu privire la măsurile secrete de urmărire, Curtea a dezvoltat garanțiile minime care ar trebui să fie prevăzute în legislația statului, întru evitarea abuzurilor de putere: natura infracțiunilor care determină necesitatea de interceptare; stabilirea categoriilor de persoane pasibile de înregistrarea convorbirilor telefonice; o limitare a duratei de înregistrare a convorbirilor telefonice; procedura obligatorie pentru examinarea, utilizarea și stocarea datelor obținute; precauțiile care trebuie luate în cazul informării altor părți; precum și împrejurările în care înregistrările pot sau

urmează să fie șterse ori distruse (a se vedea, *inter alia*, *Huvig*, citată mai sus, § 34; *Valenzuela Contreras*, citată mai sus, § 46; și *Prado Bugallo v. Spain*, no. 58496/00, § 30, 18 februarie 2003).”

40. În plus, Curtea reamintește, în speța *Dumitru Popescu v. România* (citată mai sus, punctele 70-73), a considerat că organul emitent de autorizații pentru interceptare trebuie să fie independent, supus fie controlului judiciar, fie altui control din partea unei autorități independente, vizavi de activitatea organului emitent.

b. Aplicarea principiilor generale în prezenta cauză

41. Curtea constată că legislația pînă la anul 2003 a suferit de lipsă clarității și caracterului detaliat fiind neconformă standardelor minime cuprinse în jurisprudența Curții (a se vedea mai sus paragraful 39). Realmente, nu a existat nici un control jurisdicțional asupra dispunerii și aplicării măsurilor de interceptare și legislația a fost foarte discretă cu privire la persoanele vizate de prevederile sale. Condițiile în care o autorizație pentru interceptare putea fi eliberată au fost lipsite de precizie. Curtea notează cu gratitudine că unele îmbunătățiri majore au fost efectuate după anul 2003.

42. Curtea menționează că în speța *Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiiev v. Bulgaria* (citată mai sus, § 84) a făcut o distincție între două etape a interceptării convorbirilor telefonice: autorizarea măsurii și efectuarea efectivă a interceptării.

43. Vizînd etapa inițială a procedurii de interceptare, Curtea constată că, după anul 2003, legislația Republicii Moldova aparent a devenit mai clară în ceea ce privește interceptarea comunicărilor persoanelor suspectate de fapte penale. Adevărat, normele explicit au stipulat precum persoanele suspecte de infracțiuni grave, deosebit și excepțional de grave, riscă în anumite circumstanțe să fie supuși măsurii interceptării. Mai mult ca atît, legislația modificată actualmente stipulează că autorizațiile cu privire la interceptare urmează să fie eliberate exclusiv de judecători.

44. Totuși, în opinia Curții, natura infracțiunilor pentru care poate fi autorizată măsura interceptării convorbirilor telefonice nu este suficient de clar definită în legislația în domeniu. În particular, Curtea notează că mai mult de jumătate din infracțiuni prevăzute de Codul penal fac parte din categoria faptelor pasibile pentru aplicarea interceptării convorbirilor (a se vedea mai sus paragraful 14). Mai mult, Curtea este îngrijorată de faptul că legislația în domeniu nu definește suficient de clar categoriile persoanelor pasibile de a fi subiecții unei interceptări și înregistrări a convorbirilor telefonice. Respectiv, Curtea notează că articolul 156/1 din Codul de procedură penală¹ definește în termenii foarte generali categoria acestor

¹ În textul original este indicat „articolul 156 alin.(2) a Codului penal”. În cazul de față s-a făcut referință la Cod de procedură penală din 24.03.1961.

persoane și statuează că măsura interceptării poate fi aplicată în privința bănuitului, învinuitului și altei persoane implicată în infracțiune. Nici o explicație nu a fost oferită cu privire la aspectul – cine exact cade în categoria „alte persoane implicate în infracțiune”.

45. Curtea suplimentar notează că legislația în discuție nu definește o limitare clară a perioadei de aplicare a măsurilor de interceptare a convorbirilor telefonice. Din momentul în care Codul de procedură penală¹ impune o limitare de șase luni (a se vedea mai sus paragraful 17), nu există nicio normă în domeniu care ar împiedica organele de investigare să solicite o nouă autorizație de interceptare după expirarea termenului statuar de șase luni de zile.

46. Suplimentar, nu este clar din normele în discuție – în privința cui și în ce fel de circumstanțe – există riscul aplicării măsurii, de exemplu, în interesul protecției sănătății, moralității sau intereselor altora. Conform celor prevăzute de articolul 156/1 circumstanțele în care se aplică măsura interceptării, nicidecum, nu definesc noțiunile de „securitate națională”, „ordinea publică”, „protecția sănătății”, „protecția intereselor și libertăților altora”, „interesele ... bunăstării economice a țării” sau „menținerea ordinii legale” ca temeiuri de dispunere și efectuare interceptărilor telefonice. La fel, legislația nu specifică circumstanțele în care unui individ să-i fie interceptate convorbirile pentru măcar unul din aceste temeiuri.

47. Cu privire la etapă a doua a procedurii interceptărilor convorbirilor telefonice, aparent, judecătorul de instrucție joacă un rol foarte limitat. Conform prevederilor articolului 41 din Cod de procedură penală² rolul judecătorului este de autorizare a interceptărilor. Potrivit articolului 136 aceluiași Cod, judecătorul de instrucție este în drept de a păstra „casetele cu originalul înregistrării comunicărilor, însoțite de reproducerea integrală în scris a înregistrării ... în locuri speciale, într-un plic sigilat” și să emită „încheiere cu privire la distrugerea înregistrărilor care nu sunt importante pentru urmărirea penală”. Cu toate acestea, legea nu face nici o reglementare expresă care ar prevedea familiarizarea judecătorului de instrucție, cu rezultatele măsurilor și nu-l obligă să verifice dacă cerințele legii au fost respectate. Viceversa, prevederile articolului 19 a Legii cu privire la activitatea operativă de investigații, aparent pune în sarcina „Procurorului General și adjuncților săi, precum procurorilor teritoriali și specializați” competențele supravegherii asupra efectuării acestor măsuri. Plus la aceasta, în ceea ce privește realizarea efectivă a măsurilor de urmărire, în a doua etapă, s-ar părea că procedura de interceptare și garanțiile cuprinse în Codul de procedură penală, precum și în Legea cu privire la activitatea operativă de investigații, sunt aplicabile numai în

¹ *Ibidem.*

² Se are în vedere Cod de procedură penală în vigoare după 12 iunie 2003

cadrul unei proceduri penale pendinte, și nu se extind asupra altor circumstanțe enumerate mai sus.

48. Alt punct de vedere necesar de a fi menționat în acest sens este lipsa aparentă a reglementărilor cu un înalt grad de precizie și care ar orîndui maniera în care se face filtrarea datelor secrete obținute prin aceste măsuri operative de investigații, sau procedurile prin care s-ar păstra integritatea și confidențialitatea acestora, fie reguli de distrugere a acestora (a se vedea, de exemplu *a contrario*, *Weber and Saravia*, citată mai sus, §§ 45-50).

49. Curtea la fel notează, în final supravegherea sistemului secret al activităților operative de investigații este încredințat Parlamentului, care îl exercită printr-o comisie specializată. (a se vedea articolul 18 a Legii cu privire la activitatea operativă de investigații). Cu toate acestea, modul în care Parlamentul efectuează controlul respectiv nu este prevăzut în lege și Curții nu a fost prezentat nicio dovadă a existenței unei procedurii în vigoare care guvernează activitatea Parlamentului în acest sens.

50. În ce privește interceptarea comunicărilor persoanelor suspectate de comiterea infracțiunilor, Curtea observă că în speța *Kopp* (citată mai sus, § 74) s-a constatat violarea Articolului 8 deoarece persoanele înputernicite, în baza legii elvețiene cu privire la activitatea secretă de urmărire, au făcut distincție între aspectele legate de activitatea avocaților și aspecte ale activității departamentului juridic al Oficiului Poștal oficial. În prezenta cauză, în momentul în care legislația Moldovei, cum și legislația Elveției, garantează secretul comunicărilor între avocat și client (a se vedea mai sus paragraful 18), totuși nu presupune vre-o procedură care ar oferi substanța acestor reglementări. Curtea este alarmată de absența regulilor clare despre consecințele interceptării, de exemplu, a unei discuții între client și avocatul său.

51. Curtea suplimentar accentuează asupra faptului că în anul 2007 judecătorii moldovenești au autorizat virtual demersurile formulate de organele de urmărire penală (a se vedea mai sus paragraful 13). Din momentul în care acesta este un număr neobișnuit de mare al autorizărilor, Curtea consideră necesar de a atenționa că înregistrarea convorbirilor telefonice este o ingerință foarte serioasă în drepturile individului și numai niște motive solide bazate pe o bănuială rezonabilă că persona este implicată într-o activitate criminală gravă poate servi ca temei de autorizare. Curtea notează că legislația Moldovei nu definește criteriile de rezonabilitate a suspiciunilor împotriva persoanei în scopul autorizării unei interceptări. La fel legea nu conține garanții, în afară de una singură expusă în articolul 6 alin.(1), nemijlocit, că interceptarea poate avea loc doar atunci când este imposibil să fie atinse sarcinile. Aceasta, în opinia Curții, este un aspect îngrijorabil privit în contextul procentajului foarte mare a autorizațiilor dispuse de judecătorii de instrucție. Pentru Curte aceste circumstanțe, în mod rațional, conduc la ideea că judecătorii de instrucție personal nu întră în

detalii cu privire la existența unei justificări incontestabile pentru autorizarea măsurilor secrete de urmărire.

52. Curtea este de părere că aceste disfuncții identificate au un impact asupra funcționării sistemului actual al activităților operative de investigații în Moldova. În acest context Curtea notează informația statistică conținută în scrisoarea Președintelui Aparatului Curții Supreme de Justiție (a se vedea mai sus paragraful 13). Potrivit acestei informații, în anul 2005 mai mult de 2500 de autorizații a interceptărilor au fost dispuse, în anul 2006 aproape 1900 și peste 2300 au fost dispuse în 2007. Aceste cifre arată precum sistemul măsurilor operative de investigații în Moldova, cu alte cuvinte, este abuziv, fapt care parțial se datorează garanțiilor inadecvate conținute în lege (a se vedea *Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiiev v. Bulgaria*, citată mai sus, § 92).

53. În concluzie, Curtea consideră că legislația Moldovei nu oferă protecție adecvată împotriva abuzurilor autorităților în sfera interceptării convorbirilor telefonice. Ingerința în drepturile reclamanților conform Articolului 8, prin urmare nu a fost în corespundere cu noțiunea „prevăzută de lege”. Avînd în vedere aceste concluzii, nu este necesară aprecierea dacă ingerința a corespuns altor deziderate ale celui de al doilea paragraf al Articolului 8.

54. Ca rezultat a avut loc violarea Articolului 8 din Convenție în prezenta cauză.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE

55. Reclamanții au pledat precum că dumnealor nu au beneficiat de un remediu efectiv față de autoritățile naționale în ceea ce privește încălcarea Articolului 8 din Convenție și au pretins violarea Articolului 13, care prevede:

“ Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale...”

56. Curtea reiterează că Articolul 13 nu poate fi interpretat în sensul instituirii unui remediu împotriva unei legi domestice, în caz contrar Curtea ar impune Statelor Contractante obligația de a încorpora Convenția în legislația lor națională (a se vedea *Ostrovar v. Moldova*, no. 35207/03, § 113, 13 Septembrie 2005). În aceste circumstanțe Curtea nu constată nerespectarea Articolului 13 din Convenție, luat în conexitate cu Articolul 8.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

57. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decît o înlăturare

incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”

A. Prejudiciu

58. Reclamanții nu au pretins nici prejudiciu material nici daune morale.

B. Costuri și cheltuieli

59. Reclamanții au pretins 5 475 EURO pentru costuri și cheltuieli suportate în procedurile în fața Curții. Dumnealor au prezentat o condică detaliată a timpului utilizat.

60. Guvernul a pledat că din momentul în care reclamanții s-au reprezentat însuși, dînșii nu sunt îndreptățiți să recepționeze careva plăți în acest sens. Alternativ, Guvernul a considerat că valoarea pretinsă este excesivă și a contestat numărul de ore lucrate de reclamanți.

61. Curtea oferă în total 3 500 EURO pentru costuri și cheltuieli.

C. Penalități

62. Curtea consideră oportun ca penalitățile de întârziere să fie bazate pe rata minimă de împrumut a Băncii Centrale Europene la care se vor adăuga trei procente.

DIN ACESTE CONSIDERENTE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea Articolului 8 din Convenție;
2. *Hotărăște* că nu a avut loc încălcarea Articolului 13 din Convenție, luat în conexitate cu Articolul 8;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul reclamat urmează să achite reclamanților, în decurs de trei luni de la data la care hotărârea va deveni definitivă potrivit articolului 44 § 2 din Convenție, suma totală de 3 500 EURO (trei mii cinci sute) cu titlu de costuri și cheltuieli, care urmează a fi convertite în valuta națională a statului reclamat la rata de schimb aplicabilă în ziua efectuării plății, plus orice taxă care ar putea fi percepută la această sumă de la reclamanți;

(b) că din momentul expirării termenului de trei luni menționat și pînă la achitare, o dobîndă simplă va fi plătită la sumele menționate, egală cu rata minimă a dobînzii de împrumut a Băncii Centrale Europene pe perioada întîrzierii plus trei procente;¹

4. *Respinge* restul pretențiilor reclamatului de satisfacție echitabilă.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 10 februarie 2009, potrivit Regulii 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

¹ Rectificată la 24 septembrie 2009: p.b) - adăugat